

KREDİ BORÇLARINA KARŞILIK EMEKLİ AYLIKLARINA/MAAŞLARINA BANKA TARAFINDAN BLOKE KONMASI

5510 sayılı Kanun'un 93 üncü maddesinde emeklilere bağlanan aylığın/maaşın sosyal güvenlik kurumunun alacakları ve nafaka alacakları dışında haczedilemeyeceği, maaşa haciz konulması için talepte bulunulması halinde borçlunun buna muvafakati olmadığı takdirde icra müdürünün haciz talebini reddedeceği öngörülmektedir. Söz konusu hükümde haczi yasaklanan gelir, aylık ve ödeneklerin haczedilmesine ilişkin taleplerin, borçlunun muvafakati bulunmaması halinde, icra müdürü tarafından reddedileceği ancak borçlunun rıza göstermesi halinde emekli maaşına haciz konulabileceği anlaşılmaktadır.

Yargıtay İçtihadı Birleştirme Büyük Genel Kurulu'nun 21 Mart 2025 tarihinde verdiği İçtihadı Birleştirme Kararının 17 Temmuz 2025 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanması ile uzun süredir yargıyı meşgul eden ve farklı mahkemeler tarafından çelişkili kararlar verilen emekli maaşlarına haciz ve bloke uygulanması konusu köklü bir içtihatla çözüme kavuşturulmuştur.

Söz konusu karar ile kredi borcu olan emeklinin onay ve rıza talimatları nedeniyle bankanın emekli maaşına doğrudan bloke koyması mümkün hale gelmiştir.

1. YARGITAY İÇTİHADİ BİRLEŞTİRME BÜYÜK GENEL KURULU'NUN 21 MART 2025 TARİHİNDE VERDİĞİ KARARININ HUKUKİ GEREKÇESİ

Karar, sözleşme özgürlüğü ve ahde vefa ilkelerini temel alarak, emekli maaşlarının haczedilemezliğine ilişkin kanuni düzenlemelerin cebri icra aşamasında geçerli olduğunu, ancak taraflar arasındaki sözleşme ilişkisinde bu yasağın doğrudan uygulanamayacağını belirtmiştir.

Yargıtay, Anayasa'nın 48 inci maddesindeki "iş ve sözleşme özgürlüğü" ilkesine dayanarak, emeklinin özgür iradesiyle verdiği yazılı onayların hukuken geçerli olduğunu kabul etmiştir.

Karar metninin içeriğinde, aksi yönde bir değerlendirmenin, sözleşme serbestisi ve ahde vefa kuralına aykırı olacağı gibi, emekli maaşı dışında geliri ve bu surette teminat gösterebileceği herhangi bir mal varlığı bulunmayan tüketiciyi, tacir olmakla alacağının tahsili imkanın kuvvetlendirmek istemesi makul olan banka karşısında güç duruma düşürecek, günümüz sosyal ve ekonomik koşullarında emeklinin sahip olduğu nakdi varlıklar dışında hareket etmesine imkan bırakmayacağı başka anlatımla bu meblağ kadar emekli maaşına bloke konulabileceği yönünde verdiği bir talimatın, taraflar arasındaki ihtilaf henüz cebri icra aşamasına geçilmemişken, salt İİK'nin 82, 83/a ve 5510 sayılı Kanun'un 93 üncü maddesi gereği geçersiz olduğunun kabul edilmesinin mümkün olmaması gerektiği; Böyle bir durumda taraflar arasındaki ihtilaf söz konusu icra hukuku kaideleri dairesinde çözümlenemeyecekse de elbette hâkimin her somut olayın özeliğine göre söz konusu sözleşme hükmünün borçlar hukuku ve tüketici hukukunun ilke ve esaslarına uygun olup olmadığını tartışacağı, sözleşmenin tüketici yönünden bağlayıcı olup olmadığını, yine bankanın kanuna ve sözleşmeye uygun davranıp davranmadığını belirleyeceği..." gerekçesiyle, tüketici kredisi nedeniyle verilen hapis, takas, mahsup ve benzeri onay ve rıza talimatları nedeniyle bankanın emekli maaşına doğrudan bloke koymasının mümkün olduğu yönünde birleştirilmesine karar vermek gerektiği yönünde oy çokluğu ile hükme bağlanmıştır.

Karara karşı çeşitli gerekçelerle karşı oy yazıları sunulmuştur. Bu görüşler özetle;

Anayasal ve Sosyal Haklar açısından: Emekli maaşlarının sosyal güvenlik hakkı kapsamında olduğu ve devir, temlik veya haciz yoluyla tahsilinin Anayasa'ya aykırı olması,

Kanuni Yasaklar açısından: 5510 sayılı Kanun'un 93 üncü maddesi ve İcra İflas Kanunu'nun 83/a maddesi gibi düzenlemelerin emekli maaşlarının korunmasını emredici şekilde düzenlenmemiş olması,

Hukuki Güvenlik açısından: Bloke işleminin hacizden daha ağır sonuçlar doğurduğu ve kanuni yasakların dolanılması anlamına gelmesi,

Tüketicinin Korunması açısından: Bankaların güçlü konumunu kötüye kullanarak emeklileri mağdur ettiği ve bu durumun haksız şart oluşturması,

Noktalarını vurgulamaktadır.

2. HACİZ VE BLOKE KAVRAMLARI

İcra hukukunda haciz, para borçlarında borçlunun borca yetecek kadar mal ve haklarına icra dairesi tarafından hukuken el konulmasıdır. Takibin kesinleşmesinden sonraki aşama, haciz aşamasıdır. Haciz işlemlerine geçebilmek için takibin kesinleşmiş olması şarttır.

Banka blokesi, bir banka hesabındaki paranın geçici olarak kullanılamamasını ifade eder. Yani banka blokesi aslında banka hesabındaki paraya konulan blokedir. Bloke ile banka hesabındaki para belli bir süre ya da koşul sağlanana kadar (örneğin borcun ödenmesi vb.) kullanılmaz. Banka blokesi ile alacak tarafın güvence altına alınması amaçlanır.

İcra işlemi resmi prosedür ve şekil şartı gerektirmektedir. Ancak blokaj işlemi ayrıca bir resmi prosedür gerektirmez. Bloke işlemi için borç sözleşmesine bu hususta hüküm ile doğrudan işleme başlanabilir. Böylece alacaklı bankaları süre şartı ve itiraz prosedürlerinden kurtararak borcu daha kolay tahsil etme yetisi sağlanmış olacaktır.

3. SONUÇ

Yargıtay İçtihadı Birleştirme Büyük Genel Kurulu'nun İçtihadı Birleştirme Kararı ile emekli maaşlarına haciz ve bloke uygulanması konusu açıklığa kavuşmuştur.

Söz konusu karar ile Tüketici kredisi borcu olan emeklinin onay ve rıza talimatları nedeniyle bankanın emekli maaşına doğrudan bloke koymasının yasal dayanağı oluşmuştur.

Emekli maaşlarının haczedilemezliğine ilişkin kanuni düzenlemelerin cebri icra aşamasında geçerli olduğu ve sözleşme serbestisi sebebiyle emeklilerin kredi sözleşmesinde verdikleri onay sonrası maaşlarına bloke konulmasının önü açılmıştır.

BARIŞ ERDEM DANIŞMANLIK SOSYAL GÜVENLİK HUKUKU EKİBİ

